

SVENSK MUSIKTIDNING

Nr 13.

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.
Telefon: Vasa 6 19.

NORDISKT MUSIKBLAD.

Stockholm den 3 September 1901.

Expedition: Kungstensgatan 56.

Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre.
Annonspris 20 öre pr petitråd.

21:a Årg.

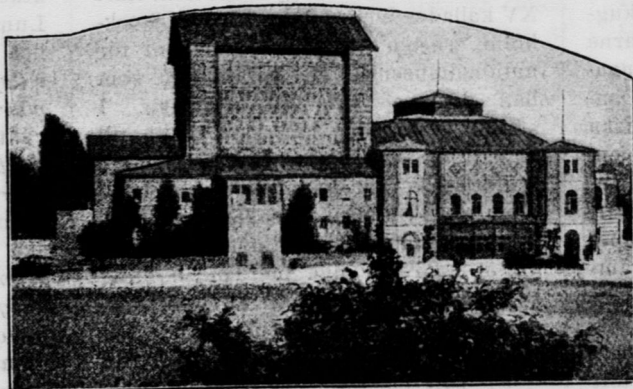
Gunnar Wennerberg.

Oväntadt kom dödsbudet, som telegrafén bragte oss här i hufvudstaden den 24 sistl. aug., att Gunnar Wennerberg natten förut kl. 12,23 slutat sin jordiska bana. Visserligen hade man från Leckö borta i Västergötland, där han vistades hos nära anhöriga, förnummit, att den gamle Glutskalden insjuknat. Då det på Leckö slott församlade studentmötet hyllade honom med sång, förmådde han endast besvara denna hyllning genom att till tack för sången vifta med det brinnande ljuset vid sjukbädden. Emellertid kunde man ej ana, att slutet skulle vara så nära, då endast tre månader förut den populäre tondiktaren, såsom det tycktes, vid god helsa blef på ett så storartadt och varm-hjärtadt sätt firad af Uppsala studenter under senaste maj-festen därstädes. Ett par veckor därefter såg man den resliga gestalten på Stockholms gator, och då han sedan lemnade hufvudstaden för att gästa sin hembygd syntes 84-åringen äga helsa och krafter för ännu flere års lefnad.

Ålderdomssvaghet var sålunda icke den egentliga döds-

Gunnar Wennerberg.

Wagner-teatern i Bayreuth.

orsaken. En sista lycka beskärdes honom att få sluta sina dagar i födelsebygden, omgifven af alla sina närmaste. Vid dödsbädden i Leckö kungsgård hos svågern, öfverste Rudenschöld, gift med hans för några år sedan aflidna syster Euphrosyne, stodo alla hans sju barn församlade: Sune, öfverstelöjtnant och chef för artilleristaben; Signe, enka efter frih. Gottfrid Taube, Elin, gift med ryttmästaren, kammarherren greve Carl Ax. Lewenhaupt; Gunhild, enka efter järnvägsbyggaren, greve Fredr. Posse; Astrid, gift med löjtnanten vid Smålands husarer, frih. Edv. Fleetwood; Gunnar, framstående blomstermålare och keramiker, samt Torvald, löjtnant vid Vendes artilleriregemente. Wennerbergs maka, Hedda Cronstedt, med hvilken han 1852 ingick äktenskap, har flera år före honom gått ur tiden.

Gunnar Wennerbergs stoft fördes från Leckö till hans födelsestad Lidköping, i hvars kyrka den högtidliga jordfästningen ägde rum den 28 aug. på middagen. Vid 9-tiden på morgonen hade kistan, hölj i en af Upsala studentkår skänkt sidenflagga, i stadens likvagn förts den ett par mil långa landvägen från Leckö till Lidköping. Kl. 1/2 1 började vid tullen, som likvagnen passerade, processionen sätta sig i rörelse. Främst

i tåget svajade Upsala studentkårs standar och efter detta de höga nationsfanorna. Genom talrika folkskolor framgick under klockringning tåget, i hvilket man såg representanter för akademier, universitet och högre skolor, länets stater och kårer m. m. konungen och drottningen representerades af riksmarskalken, frih. v. Essen. Till sorghögtiden hade för öfrigt infunnit sig öfverbibliotekarien, grefve Snoilsky, v. presidenten för Fria konsternas akademi, frih. Ehrensward, länets höfding Sjökrone, biskop Kaiser jämte konsistorieledamöter och elementarskolans lärare i Skara, ordföranden i länets hushållningssällskap, grefve Gilbert Hamilton m. fl. godsägare, en del präster, stadens borgmästare etc.

Under orgeltonerna af Nordqvists sorgmarsch intog processionen i kyrkan, hvars altarrund var öfvertäckt af praktfulla kransar; mot katafalkens fot stödde sig en storartad lagerkrans från Svenska akademien. Framme i koret stodo fanbärarne på båda sidor om den endast med en enkel eklöfsgirland på den svenska sidenflaggan smyckade kistan. Främst stod Västgöta nations fanbärare, den nation Wennerberg tillhörde i Upsala. Efter det en damkör från orgelläktaren uppstämte psalmen 487, v. 1, för rättades jordfästningen af kyrkoherden Elfman, som bl. a. uttalade följande sanna och vackra ord: »Att allt är underkastadt förgångelsens lag träder tydligt fram inför en bår, där stoftet af en bland vårt fosterlands mera betydande och berömda män, en af dess äldaste söner, hvilat, stoftet af en man, som icke blott i trohet och kärlek tjänat sin konung och sitt land, utan, som genom sin rika personlighet spridt glädje och uppbyggelse bland hela vårt folk.» Under akten sjöngos responsorierna af kyrkoherdar från altaret och från orgelläktaren af den aflidnes brorsdotter, den begåfvade tonsättarinnan frök. Sara Wennerberg, som äfven sjöng solot i därpå följande Davids 39:e psalm i Wennerbergs sättning. Efter »välsignelsen» sjöng en tredubbel kvartett Upsala-sångare under ledning af dir. mus. Iv. Hedenblad Josephsons Requiem och till sist, efter damkörens utförande af ps. 487 v. 7, Geijers »Stilla skuggor». — Bland de otaliga kransarne märktes sådana från svenska konungafamiljen, från kronprinsessan af Danmark, från Svenska och Musikaliska akademierna, från Konstakademien, Västgöta och Smålands nationer i Upsala, Upsala och Lunds studentkårer, ecklesiastikdepartementet, Sällskapet för svenska kvartettsångens befrämjande och från dess styrelse, från andra svenska sångföreningar etc. etc.

Ett extratåg under trafikdirektörens ledning förde sedan Wennerbergs stoft till dess sista hvilorum. Vid ankom-

sten till Skara hade studenterna samlat å perrongen och uppstämde vid extratågets afgång »Hör oss Svea». Under uppehållet i Skara höllo studenterna sedan i den vackra domkyrkan en sorggudstjänst in memorian med utförande af »Integer vitæ», »Mitt lif är en våg», och »Eolstoner» samt »Stilla skuggor».

Efter extratågets ankomst till Hultsfred i Småland fördes kistan vidare på en med granar och blommor prydd vagn. Vid Ankarsrum mötte brukets disponent och öfriga tjänstemän, arméns och flottans kontrollofficerare, samt andra ortens honoratiores jämte stora människoskaror. Med tåget följde den dödes närmaste anhöriga. Från stationen var vägen ett stycke fram smyckad med äreportar och blomsterdekorationer. Hela den 18 km långa vägen till Odensvi kyrkogård var dessutom beströdd med granris. På kyrkogården nedsattes kistan vid sidan af Wennerbergs makas stoft. Bön hölls vid grafven af församlingens pastor.

Mer än en gång har Wennerbergs bild och biografi varit synlig i dessa spalter och senast i 15 maj-numret med anledning af festen för honom i Upsala, då »Gluntarnes» 50-års-jubileum firades; emellertid må denna nekrolog upptaga några kortfattade erinringar om den mångsidige, snillrike och märklige mannens lif och lifsgärning, hvarvid här naturligtvis hufvudsakligen hans verksamhet på tonkonstens område må tagas i betraktande. Hvad denna beträffar äro den geniale tonsättarens förnämsta verk för allmänt kända och värderade att här behöfva karaktäriseras, dock må en öfversikt af dem lemnas, men först några biografiska data.

Gunnar Wennerberg, son af kyrkoherden Gunnar W. och hans maka Sara Margareta Klingstedt, föddes i Lidköping d. 2 okt. 1817. Efter att ha genomgått Skara läroverk blef han student i Upsala d. 28 nov. 1837. Han blef 1845 filosofie magister och 1846 docent i estetik vid Upsala universitet, d. 11 juli 1849 erhöill han lektoratet i filosofi vid Skara gymnasium. Af sin gynnare kon. Karl XV kallades Wennerberg 1861 till Stockholm, såsom tillämnad intendent för nationalmuseum, en befattning, som han dock ej kom att öfvertaga. I stället utnämndes han sept. 1865 till expeditionssekreterare och byråchef i ecklesiastikdepartementet och blef 1870 efter F. F. Carlsson ecklesiastikminister, kvarstående i ministären till maj 1875, hvarefter han blef landshöfding i Kronobergs län. År 1876 inkallades han till ledamot af första kammaren, där han allt sedan verkat. 1888—91 satt han åter på statsrådstaburetten såsom chef för sitt gamla de-

partement och drog sig sedan tillbaka med pension, fortfarande bosatt i hufvudstaden. Många utmärkelser ha naturligtvis tillfallit den snillrike, verkamme och högt uppsatte mannen. Redan 1850 blef han, vida bekant för sina »Gluntar» och sångkörer, invald till ledamot i Musikaliska akademien, blef 1866 en af de aderton i Svenska akademien och 1871 hedersledamot af Fria konsternas akademi. Höjden af yttre utmärkelser nådde Wennerberg, då han d. 1 dec. 1890 blef riddare och kommandör af K. M:ts orden. Vi hänvisa för öfrigt till biografien i maj-numret, där »Gluntarnes» tillkomst utförligare omnämnas, denna snillrika samling af 30 duetter för bariton och bas (»magistern» och »Glunten»), skildrande studentlifvet på hans tid i Upsala, och i hvilka den kvicka dialogen mästertligt omsatts i toner. Sångerna blefvo vid utgifvandets på titelbladet tillägnade Otto Beronius (»Glunten») och deras ackompanjör, Eugene von Stedingk.

Bland Wennerbergs tonsättningar, hvilka vi nu gå att betrakta, intager »Gluntarne» genom sin originalitet onekligen det främsta rummet, därefter är det hans ypperliga fosterländska körsånger, hvilka gjort honom mest bekant som tonsättare. Några af dessa ha tillkommit före eller samtidigt med »Gluntarne», hvilka uppstodo från hösten 1847 och afslötos i början af 1850 efter flyttningen till Skara. Äldre än dessa äro ock hans s. k. »Buffa-trior» för tenor, baryton och bas, äfven de skildrande det fria studentlifvet, och hvilka kommo till åren 1846—47 samt under titeln *De tre* utgäfvos kort efter »Gluntarne».

Året efter »De tre» utkommo (1852) hans vackra *nio trestämmiga serenader* för två tenorer och en bas (»Ack, säg mig hvar är du» — »Vakna upp!» — »Darrande ton» — »Tindrande stjärna» — »Minns du den gången» — »Far då väl» — »O, se ej så» — »Klagande sång» — »God natt, god natt.») I början af 1850-talet började också solosånger och duetter för mans- och fruntimmersröster att utgifvas. Till hans äldsta kompositioner äro flere af de ypperliga, fosterländska körsångerna att räkna. Af dessa utkommo i samlingen »Odinslund och Lundagård *Svensk Frihetssång*: »Frihet bor i Norden», *Kung Oscars (I) valspråk*: »Bjöd så i Thule», *Fanmarsch*: »Stå stark du ljusets riddarvakt» (ord af J. Nybom), *Nordisk studentsång*: »Framåt på ljusets bana», *Marsch*: »Om alla strängar på den svenska luta nu vore lika många svenska svärd» (1848, ord af Nybom), *Hymn*: »O Gud, som styrer», »Hur länge skall i Norden den döda frid bestå», *Trummarsch*: »Tram, tram... trumman går», *Fladdrande fana*, *Marsch*: »Hör oss Svea», *Skarpskyttmarsch*: »I gevär hvar man». I

samlingen »Studentsången» ha däreför varit intagna: *Marsch*: »Säg oss ditt namn», *Bön*: »Fredens välsignelser» och »In Lenom.» Sistnämnda kvartett utgafs först i ett häfte »Fyrstämmiga sånger för mansröster», för öfrigt innehållande de mindre betydande *Lumbers hög*, *Helsing till kronprins Carl* och *Gud bevara Sverige*. Ett par andra manskvartetter af W. äro *Kung Carls drapa* (i en saml., utg. af J. A. Josephson och Fr. Arlberg) samt *Min ros**. År 1877 uppfördes i Upsala *Auerbachs Keller in Leipzig*. Scenen aus Goethes »Faust», för soloröster med kör och piano.

Från 1861—1869 utkomma i 10 häften Wennerbergs *Ur Davids psalmer*, sånger för soloröst och kör med piano. I en senare upplaga af dessa innehöll Del I n:o 1—22; Del II n:o 23—40. En ny följd af dessa psalmer, n:o 41—55, utgafs från 1884. — Af andra hans flerstämmiga kompositioner har man från 1875 utgifna *Fem trestämmiga serenader* för två tenorer och bas: »Dig jag sjunger», »Fordom i nattliga stunder» — »O, hur kvällens stjernor skrida» — »God natt, god natt» — Slutgodnatt (f. 3 ten. 3 basar), samt *Fyrstämmiga sånger för blandade röster*: Trasten i höstkvalLEN: »Var tyst, du trast som klagar», Vigselhymn: »På den väg de skola vandra», Sommarsöndag: »Ljusa skyar segla», En junidag: »Ack hvilken herrlig dag», Molnens sång: »Vida vandra vi här i rymden», Aftonklockan: Kända toner dallra», Vår båt: »Vår båt i kvällen glider». Af *Sångduetter* med piano utkom 1853: Gondolieren (sopr. o. baryt.) och Markenterskorna (2 alt.), 1854: »Du är min» (sopr. o. bar.), »Du bist mein Mond» (s. o. bas), Flickorna (2 sopr.), Sotarne (2 bar.) och Was lispeln die Winde? (s. o. a.); 1876: Båtfärd (alt o. bas), Tidt er jeg glad (a. o. bas), Der liebe Leben (s. o. ten.), Julsång (s. o. t.) och Cordax Damnatorum (s. o. a.); 1884: Scen ur Cid (s. o. bar.). En gammal, endast i manuskript spridd duett, till ord ur W:s diktsamling »Trollrunor», är »Fiskaren och hafsfren» (alt o. bar.) som ej lär vara fullt avslutad men dock gör ett helt och vackert intryck samt förtjenar utgifvas.

Af Wennerbergs solosånger äro de tre första häftenas mest kända och sjungna; i dessa förekomma de populära »Jätten» och »Afsked» (»Så skiljas vi åt»). Af dessa utkommo 1850 1:a Häft. innehållande: Till tonerna, Liden harpepigens klage, En hvardagshistoria, Zigeunerlied, Jätten, Fiskaren på Kinnekulle: och 2:a Häft.

* Denna utkom hos Abr. Lundqvist; till öfriga Wennerbergs kompositioner har Abr. Hirsch varit förläggare, utom oratoriet »Jesu födelse» och »Stabat mater», utg. af Musikal. konstföreningen.

Kaiser Barbarossa, Den fader- och moderlösa visan, Afsked, Tösa på Svältera (Vestgöta dial.) Blücher; 1852 Häft. 3: Säg att jag kommer, Djävvelsklocken, Min vår, Andenken, Svensk soldatsång; 1854 Häft. 4: Sirius, Skalden, Gretchen am Spinnrade, Farväl, Stackars liten!; 1870 Häft. 5: Vallflickan, Carl V:tes sang i likkisten, Strömkarlen, Schlummerlied, Till sömnens genius; 1876 Häft. 6: Ved kung Carls baare, Ve mig, Palinodia, Italienaren med gipsbilder, Önskan, Sen uppå fåglarne! Sen uppå liljorna. — De allra flesta af Wennerbergs sånger äro komponerade till text af honom sjelf. Hans »Samlade skrifter» (dikter) utkommo på Hugo Gebers förlag 1881—85. Af dessa innehålla 1:a bandet »Romerska minnen», 2:a B. »Gluntarne», 3:e B. »Trollrunor» och 4:e B. »Smärre dikter».

Tilläggas må att »Trasten i höstkvalLEN» arrangerats som solosång och äfven som manskvartett, samt »En junidag» (En sommardag) som mans trio. »Gluntarne» ha äfven utgifvits för piano-solo.

Till slut må nämnas Wennerbergs omfångsrikaste verk, hörande till oratoriets område. Äldst af dem är oratoriet *Jesu födelse*, som 1862 utgafs af Musikaliska konstföreningen i sångpartitur med piano och instrumenteradt (till en obetydlig del af kapellm. Nordquist) först uppfördes 1888 i Storkyrkan i Stockholm. (Senast af Musikföreningen härst. 1900 i nov.) På detta följde ett *Stabat Mater*, 1893 utfördt af Stockholms Filharmoniska sällskap. Detta verk var fullbordadt 1882 och blef 1894 utgifvet af Musik. konstföreningen. Efter detta har Wennerberg arbetat på ett dubbel-oratorium »Jesu dom» och »Jesu död», hvaraf han hade glädjen att se första delen förträffligt uppförd af Filharmoniska sällskapet i Stockholm d. 7 sistl. maj, då han af åhörarne mottog en rik och varmhjärtad hyllning, endast en vecka före den, som så storartad egnades honom i Upsala af hans kära studenter. Om oratoriets andra del, »Jesu död», var fullt avslutad före hans bortgång, är oss obekant.

Gunnar Wennerberg har nu, såsom han yttrade vid majfesten, »gått in i högen», och snarare än man då kunde ana. Dit har han medfört skatter af rika minnen, svenska folkets minnen af hans rika verksamhet på många områden, ej minst på tonkonstens. Oförgångliga skola lefva i främsta rummet hans sköna, fosterlandskärleken uppeldande körsånger och de glädjebbringande ungdomsfriska sånger, som gjort hans namn så kärt och värderadt.

F. H.

Källorna till svenska musikens historia.

Af

Tobias Norlind.

I.

De historiska framställningarna af svenska musikens utveckling äro nästan alla af föga djupgående art. Särskildt, hvad äldre tiden angår, äro underrättelserna mycket sväfvande. Orsakerna härtill må i första hand sökas hos svårigheterna att finna det historiska material, som skulle kunna vara upplysande för Sveriges äldre musikodling. Till ledning för kommande forskare i svenska tonkonstens häfder vill jag här sammanställa några af de viktigaste historiska arbeten, hvilka gifva underrättelser om svenska musiken från fordomtima intill våra dagar.

1. Allmänna källor.

Allmänna svenska musikhistorier. — Små öfversikter af svenska musikhistorien ha tid efter annan trätt fram i dagen. Äldst af dessa är *Abraham Abrahamsson Hülphers*, »Historisk afhandling om musik och instrumenter», Västerås 1773. Svenska musikens historia afhandlas här i två afdelningar: I Politiska s. 91—117, II Kyrkliga s. 142—158. Detta verk, hvilket ända intill våra dagar förblifvit för den äldre tidens musikhistoria ett nästan kanoniskt arbete, utmärker sig isynnerhet för en noggrann kännedom om de äldre historiska källorna till musiken i Sverige. Hülphers följdes snart af en annan, hvilken i mera koncis form sökte gifva en öfversikt af svenska musikodlingen. *Sven Yckenberg* försvarade 1797 i Upsala under *Fants* præsidium en afhandling »De fatis Musices in Suecia». Denna dissertation stöder sig, hvad de historiska vittnesbörden beträffa, i första hand på Hülphers' bok, men öfvergår denna i öfverskådlighet och historisk urskillningsförmåga. Äfven ett och annat nytt historiskt moment lämnas. Ett arbete, med afsikt att lämna en historisk framställning af Sveriges hela musikhistoria från äldre tid, är *Marianne d'Ehrenströms* »Notices sur la litterature et les beaux-arts en Suède», Stockholm 1826; del II Théâtre et musique (79 s.). Genom dåtidens höga beundran för gustavianska tidens kultur på den äldres bekostnad, kom boken emellertid att så godt som utesluta afhandla tiden efter 1772. *Abraham Mankells* 1853 utgifna »Sveriges tonkonst och melodiska nationaldikt» torde knappast kunna räknas som en musikhistoria i egentlig mening. Första delen lämnar små karaktäristiker af ton-

konstnärerna: Nordblom, Kapfelman, Häffner, Åhlström, Crusell, Bellman, Jenny Lind, Geijer, A. F. Lindblad, Vogler, Naumann, Kraus och Karsten, Fr. Sam. Silfverstolpe, Wennerberg. Andra delen omfattar följande uppsatser: Återblick på Sveriges musikaliska konsthistoria; Öfver Nordens sinne för tonkonst; Öfver svenska folkmelodiens klagoton; Beethoven och Sveriges musikvänner; Om sångorganets vård; Öfver vår landsbygds åldriga tonverktyg; De harmoniska samfundens poesi; Kgl. musikaliska akademien i Stockholm. Författarens vanliga åsidosättande af historiska fakta har isynnerhet inverkat till arbetets nackdel. Svenska musikens historia afhandlas äfven i samma författares »Musikens historia», Örebro 1864; del II s. 199—350. Om än framställningen här är mera historiskt beskrifvande, lider formen dock tämligen mycket afbräck genom författarens kärlek till att anordna det hela i små berättande uppsatser, hvilka ofta sakna organiskt sammanhang med hvarandra. Äfven bokens subjektiva hållning är ej alltid till verkets fördel. En 1857 af H. Hildebrandsson utgifven bok »Om kyrkomusiken i Sverige» tillhör ej i strängare mening den historiska litteraturen. Samma år utkom i Ny tidn. f. mus. (nr 41—48, 50) af P. C. Boman »En blick på tonkonsten i Sverige», ett arbete som utmärker sig för sin själfständiga hållning, sin klarhet och renhet i den historiska framställningen, sin oväld i omdömet. Fr. J. Huss' »Grunddragen till musikens historia», Mariestad 1861*, lämnar äfven en »Öfversikt af svenska musikens historia» (s. 71—90), dock utan att gifva några nya synpunkter. Samma är förhållandet med W. Baucks »Handbok i musikens historia», Stockholm 1862, 67, 88. Mera själfständig är V. C. Ravn i sin uppsats »Skandinavische Musik» i Mendel-Reissmans Mus. Konversations-Lexikon Ergänzungsband, Berlin 1883 (sid. 551—576). De tre nordiska ländernas musikhistoria behandlas här tillsammans. Många nya historiska uppgifter lämnas, om än äldre tiden som vanligt blir väl styfmoderligt behandlad. Ännu en sista framställning af svenska musikens historia hafva vi i Adolf Lindgrens »Ur svenska musikens häfder», Sv. sång 1901. Författaren gör här ett försök att mera tillgodogöra

* Denna korta »öfversikt» utgjorde ett kompendium till en öfversättning af Fr. Brendels lilla lärobok (»Grundzüge») i musikens historia, utgifven af undertecknad i afvaktan på en af W. Bauck länge sedan utlofvad musikhistoria, för att afhjälpa bristen af en sådan lärobok hos oss. Bokens ofvannämnda tryckningsort visar att den utgafs i landsorten, och detta för 40 år sedan, hvadan källor för nyare eller djupare forskning i svenska musikens historia icke stodo utgifvaren till buds.

Svensk Musiktidnings redaktör.

sig de senare årtiondenas forskning på svenska musikens område. Af allmänna historiska arbeten finner musiken omnämnande i Dalins, Geijers, Carlsons bekanta verk. Af svenska litteraturhistorier erhålles underrättelse om tonkonsten bland annat i P. Wieselgrens »Sveriges sköna litteratur» samt H. Schücks »Svensk litteraturhistoria», Schück Warburg's »Illustrerad svensk litteraturhistoria».

Allmänna biografiska källor. — Biografiska lexika öfver svenska musiker äro ytterst få. Endast J. Leonard Höjers »Musik-Lexikon» af 1864 tillhör den musikaliska facklitteraturen. Någon djupare forskning i svensk musikhistoriska röjer detta visserligen ej, de biografier vi få af 1800-talets svenska tonkonstnärer äro likväl ej utan värde. Personalia öfver svenska musikaliska konstnärer efter 1860 gifver det af Adolf Lindgren och Nils Personne redigerade 21:sta bandet af Svenskt Porträttgalleri: »Tonkonstnärer och sceniska artister», Stockholm 1897. För svenska musiken mindre användbart är H. V. Schyttes »Nordisk Musik-Lexikon», Kjöbenhavn 1888. — Bland allmänna biografiska lexika finna vi flere synnerligen värdefulla källor. Främst står den af Adolf Lindgren utarbetade musikafdelningen i »Nordisk familjebok», Stockholm 1876—99, I—XX. De svenska musikbiografierna utmärka sig nästan alla för historisk trohet samt vittna om djupgående studier i svensk musikhistoria. Det äldre arbetet »Biografiskt lexikon öfver namnkunnige svenske män» lämnar visserligen mindre plats åt musiken; de få musikbiografier, som förefinnas, äro likväl nästan alla af stort värde. Andra äfven för musiken användbara biografiska lexika äro: Hofbergs »Biografiskt handlexikon», Sthlm 1876, Ahnfelts »Europas konstnärer», Norrk. 1887. Hvad adliga musiker beträffar kan med fördel användas Gabriel Anreps »Svenska adelns ättartaflor», Sthlm 1862.

Allmänna bibliografiska källor. — Innan vi öfvergå till de för hvarje kulturperiod användbara historiska källorna, vilja vi kasta en blick på originalkällorna till svenska musiken, eller de samlingar svenska musikalier, hvilka blifvit bevarade intill vår tid. De bibliotek, hvilka härvidlag i första hand komma i fråga äro: Kongl. Biblioteket, Upsala Univ.-Bibliotek, Mus. Akademiens Bibliotek. Sekundärkällor äro sedan stiftsbiblioteken såsom de i Linköping, Skara och Växiö. Kgl. Biblioteket förvarar svenska musikverk från alla kulturperioder, från medeltiden intill nutiden. Upsala Bibliotek omfattar medeltiden till början af 1800-talet. Mus. Akademiens Bibliotek lämnar källor från och med frihetstiden. Den i samma bibliotek förvarade Tyska kyrkans notsamling

gifver källor från reformationens och storhetstiden. För de flesta af dessa musiksamlingar äro kataloger upprättade, dels i tryck utgifna, dels i handskrift tillhörande bibliotekens arkiv. Af de tryckta kunna nämnas: Auri-vilius »Catalogus librorum impressum bibliothecae regiae academiae upsaliensis», Upsala 1814; del I s. 1011—1040, omfattande tryckta musikalier; W. Luth »Catalog öfver Skara Kgl. Gymnasii Bibliotek», Skara 1830, musikhandskrifter s. 601 f.; Bernhard Lundstedt »Katalog öfver Finspångs bibliotek», Sthlm 1883, musikalier i tryck och handskrift s. 323—327; Konrad Ahlén »Katalog öfver Örebro högre allm. läroverks bibliotek», Örebro 1889, musikalier i tryck och handskrift s. 233 f.; Harald Wieselgren »En kunglig familjs bibliografi», Sthlm 1867, Oskar I:s kompositioner s. 24 f., Prins Gustafs s. 30—34, Prins Augusts s. 42, Josefinas s. 43, Eugénies s. 46; Aminson »Bibliotheca templi cathedralis Strengnensis», Strängn. 1863—64, musikverk i tryck och handskrift, utan särskild musikafdelning; »Förteckning öfver Kalmar högre Elementarläroverks boksamling» 1876, musikalier i tryck och handskrift utan särskild musikafdelning. Jämte dessa tryckta kataloger kunna beskrifningar af bibliotekens historia lämna uppgifter af värde rörande musiksamlingarna. Sådana historiska beskrifningar lämnas dels i en del af ofvannämnda bibliotekskataloger såsom hos Lundstedt och Ahlén, dels äfven genom själfständiga uppsatser såsom Annerstedts »Upsala biblioteks historia», Antikvitetsaks. Handl. XII:2, Sthlm 1894, Frithiof Cronhamns »Musikaliska Akademiens biblioteks historia». Hvad de handskrifna katalogerna beträffa torde de i allmänhet här kunna förbigås. Då det likväl ofta förekommit, att bibliotekstjänstemän vid förfrågan om musikalier ej förmått lämna några upplysningar där-om enär den musikaliska afdelningen utgjort en del af någon annan, vill jag försöka lämna någon ledning vid uppsökandet af musikalierna i de större biblioteken. I Kgl. Biblioteket äro större delen musikalier uppförda på särskilda kataloger. De från medeltiden äro fördelade på »Svensk musik i handskrift» och »Teologi, Kyrko- bruk». Öfriga handskrifna musiklitteraturen återfinnes på facken »Svensk musik i handskrift» och »Utländsk musik». Svenska musikalier i tryck finnas alla upptagna i två särskilda folioband. I Upsala bibliotek äro musikhandskrifterna från medeltiden ej särskildt katalogiserade, men äro alla intagna i katalogen »Cod. med. aevi». Första delen, författad af Benzeliuss (C. 1—92), innehåller ett tiotal musikhandskrifter. Af fortsättningen af samma katalog stå de flesta öfriga musikhandskrifterna från medeltiden

att finna på afdelningen »Missalia, Antifonaria» (C. 415—516); register öfver afdelningen s. 309. Musikalierna från och med reformationstiden äro särskildt katalogiserade af *A. Lagerberg* 1887—89, omfattande 6 band (I Vokalmus. i tr. II Vokalmus. i hdskr. III Vokalmus. i hdskr. Part. i Tabulaturskr. IV Instrumentalmus. i tr. och hdskr. V Svensk vokalmus. i tr. och hdskr. VI Svensk instrumentalmus. i tr. och hdskr.). I Linköpings stiftsbibliotek finnas musikhandskrifterna upptagna dels på afdelningen »Teologi» dels på »Skön konst».

Samlingar musikinstrument. — Jämta musikverken kunna ofta samlingar af musikinstrument intaga rangen af originalkällor. De rikhaltigaste af sådana samlingar äro: Instrumentalmuseet i Kgl. Operan, Stockholm, musikafdelningen i Nordiska museet (afdeln. för de högre stånden, 2:dra våningen, rum nr 5). Kgl. Mus. Akademiens instrumentsamling samt C. Claudius' instrumentsamling i Malmö. Öfver denna senare är katalog i tryck utgifven, »Katalog öfver C. Claudius' instrumentsamling», Malmö 1901, upptagande 149 musikinstrument. En mindre samling af värde finnes dessutom, af Södling skänkt, i Göteborgs Stadsmuseum. Äfven träffas i en del äldre läroverk samlingar af äldre musikinstrument. (Forts.).

Musikfesten i Salzburg

5—9 aug. 1901.

Till erinran om det 1891 föranstaltade 100-årsfirandet af Mozarts födelse.

Uti den härligt belägna staden Salzburg, Mozarts födelsestad, har i sommar gifvits en s. k. Mozarts-Feier, hvartill konstnärer af högsta rang välvilligt medverkade. Då konsten och speciellt musiken är internationel, kan ett kort omnämnande af denna i hvarje afseende storslagna »Mozarts-fest» äfven för Svensk Musiktidnings läsare äga intresse. Musikföreningen »Mozarteum», hvars ifrige dirigent, direktör Hummel, förtjänar varmaste lof-ord, hade föranstaltat festen, och en festkommitté, däribland hofmusikhandlarne Kerber och Höllrigl i Salzburg hade uppbjudit alla krafter för att åstadkomma en musikfest, som lämnade ett djupt intryck. Redan vid ankomsten till den flaggbefryddade staden vid foten af Alperna och som floden Salza delar uti tvenne hälfter — kände man en högtidlig stämning, och vid Mozarts-statyn nedlades praktfulla kransar af »Wiener Philharmonische Orkester» samt af enskilda. Å det hus, där han föddes vid Getreidegasse voro en mängd guirlan-

der uppsatta och likaledes var ett annat hus, där han flera år bott, äfven charmant dekoreradt. Något aflägsset och undangömdt, när kapucinerklostret, står äfven ett helt litet hus, där Mozart komponerade en del af Trollflöjten; äfven dit vallfärdade en stor del af det eminenta antal främlingar som besökte Salzburg särskildt under dessa dagar. Måndagen den 6 gafs på aftonen en s. k. »Begrüßungsfest» för de medverkande konstnärerna, anordnad af festkommittén, hvarvid flera anslående tal höllos, däribland ett först af presidenten för Mozarteum, exzellenz Gandolf, grefve Kuenburg, som i högst poetiska ordalag hälsade alla assisterande välkomna samt slutade talet med orden: »I morgon, då kommando-ordet ljuder: Klar zum Gefecht, beder jag eder, ärade konstnärer, bestigen med förtroende vårt skepp, som skall med visshet föra till nya segrar.»

Härefter talade borgmästaren Berger, på hvilket hr Franz Heinrich fr. filharmoniska orkestern i hela orkesterns namn svarade. Därpå följde ett varmhjärtadt tal för Mozartsstaden af dr Pott, föreståndare för Mozartsföreningen i München. Till sist uppläste hofskådespelaren Reimers en vacer dikt af Kollmann som han föredrog med verkligt mästernskap. Sedermera spelade Radetzky-kapellet, dirigeradt af hr Stamberg, och först efter midnatt slutade den animerade samvaron i »Mirabell». — Tisdagen den 6 aug. kl. 11 gafs den 1:a af de 3 konserterna i salen »Aula Academica», till sista plats fylld af en andäktig publik.

Programmen till konserterna följa här: Första konserten upptog endast kompositioner af Mozart. Dirigent: kaiserl.-königl. hofkapellmästaren Josef Hellmesberger; orkester: Wiener-Philharmoniker; Program: 1. Ouvertyr till »Trollflöjten»; 2. Violinkonsert, A-dur (hr Alex. Petschnikoff); 3. Adagio och Fuga, C-moll, för stråkorkester; 4. Aria, utf. af fru Erika Wedekind fr. Dresden, k. sachs. och hessisk kammarsångerska; 5. Symfoni, C-dur.

Utförandet var fulländadt, och såväl dirigent som solister och orkestern hyllades med entusiastiska applåder, särskildt fru Wedekind för arians föredrag. Andra konserten, den följande dagen vid samma tid, hade följande program: 1. Mozart: Kvintett för piano, oboe, klarinett, fagott och horn, spelad af hr Roder Bass (piano) och medlemmar af ofvan nämnda orkester; 2. Leop. Lenz: Landsknechtlieder, föredragna af hr V. Klöpfer, k. bayersk hofoperasångare i München; 3. Sång af Mozart: »Abendempfindung» och »Warnung» (extra), af Beethoven: Adelaide, sjungna af k. österrik. och preuss. kammarsångerskan Lilli Lehmann-Kalisch; 4. a) Mo-

zart: Piano-sonat, A-dur, n:o 12; b) Brahms Intermezzo op. 117 n:o 1; c) Chopin: Ballad G-moll, spelade af hr Emil Sauer k. sachs. kammartuos och furstl. bulgar. hofpianist; 5. Rauz Erkel: Aria, Eugen Hubay: »Zigeunerlied», utf. af hr Desider Aranyi, k. ungersk hofoperasångare (vid Theater des Westens i Berlin); 6. Mozart: »Dans un bois solitaire», »Wiegenlied»; Alabieff: Die Nachtigall (fru Wedekind); 7. J. S. Bach: Sonat, C-dur, för 2 violiner och piano, spelad af herr och fru Alex. och Lilli Petschnikoff samt hr Bass, hvilken för öfrigt skötte pianoackompagnementet.

Om denna konsert kan man endast konstatera det högsta beröm af pressen och lifligaste bifall från den till trängsel fullsatta salongen. Fru Lehmanns föredrag mottogs med jubel, särskildt efter extranumret, den humoristiska »Warnung» och fru Wedekinds sång entusiastmerade publiken till otaliga inropningar så att hon sjöng om Alabieffs »Näktergal», en sång hvarmed hon kan visa sin högt uppdrifna koloratur och hvari hennes drillar mera likna näktergalens än en människostämman. Den berömde pianisten Sauer firade ock en stor triumf och spelade extra en etyd af Chopin.

Tredje konserten gafs d. 8 aug. med samma dirigent och orkester som vid den första. Programmet var följande: 1. R. Wagner: »Tannhäuser»-ouverture; 2. Beethoven: Pianokonsert, Ess-dur, (hr Sauer); 3. Haydn: Recitativ och vinterarian ur »Årstiderna» (hr Klöpfer); 4. Mozart: Sentus' aria »Porta ma tu ben» etc. ur »Titus», sjungen af k. k. hofoperasångerskan miss Edith Walker fr. Wien; 5. Beethoven: Symfoni n:r 8, F-dur op. 93.

Så slutade dessa storslagna konserter och denna sista hade ej mindre jublande publik än de föregående. Om den 130 man starka orkestern, Hellmesbergers geniala uppfattning i orkesterstämning likasom ackompagnement, Sauers oöfverträffliga spel i Beethoven-konserten är all kritik öfverflödig. Angående miss Walker, hvilken, likasom fru Wedekind, studerat sång för Aglaja Orgeni i Dresden under flera år, kan jag såsom ett biografiskt meddelande nämna, att hon är från Newyork och sedan fyra år engagerad vid hofoperan i Wien, där hon med stor succès utfört de större altpartierna.

På aftonen uppfördes två gånger Mozarts »Don Juan» (Regie: hr T. Petzer, dirigent: hr Hummel; kör: Mozarteum och Liedertafel, orkester: Mozarteum och Dom. Musikverein). Personalen var följande: Don Juan: Ritter (Wien), guvernören: Klöpfer, Donna Anna: fru Lehmann-K., Don Octavio: Aranyi (Berlin), Donna Elvira: fräul. Walker; Leporello: hr Hesch (Wien), Zerlina: fru Wedekind, Mazetto: hr Schatzle (Stuttgart).

Då solisterna utgjordes af främsta artister och alla voro inspirerade, behöfs ej vidare ordas om utförandet, och vill jag påpeka, att en bättre Leporello och Elvira än Hesch och Walker kan jag ej gärna föreställa mig. — Fru Lehmanns »Donna Anna» är ju världsberömd och hennes härliga röst har ännu sin ungdomliga tjustring liksom hennes dramatiska intelligenta spel var af gripande verkan. Herr Ritter, som sjunger »Don Juan» i Wien var äfven särskildt föremål för lifligaste hyllning. På teaterns ridå är hans bild såsom »Don Juan», emedan han liksom Mozart har Salzburg till sin födelsestad.

Fru Wedekinds Zerlina var hänförande och hennes lärarinna, frk. Orgeni, som äfven märktes bl. publiken, kunde med stolthet fröjda sig öfver sina båda elever Wedekind och Walker. Dekorationerna och kostymer fr. hofoperan i Wien voro nya och charmant. Hr Polowny från Wieneroperan hade all ära af de sistnämnda.

G. W.

Från scenen och konsertsalen.

Kgl. teatern. Aug. 15, 30. WEBER: *Oberon* (Rezia, Fatima, Puck; fruar Östberg, Hellström, frk Edström; 2 hafsnymfer: frkn. Fernquist, Hulting; Oberon, Huon, Sherasmin, Aboulifar, Sadach, beyen: hrr Malm, Ödmann, Mandahl, Henrikson, Grafström, Ericson, 100-de gång. — 16 BOITO: *Mefistofeles* (Margareta-Helena: fru Lindberg, Mefistofeles: hr Wallgren) — 17 BIZET: *Carmen* (Carmen: fru Jungstedt) — 19 GOUNOD: *Romeo och Julia* (Julia: frök. Carlström, fortff. debut.; Romeo, Mercutio: hrr Ödmann, Lejdström) — 21 DONIZETTI: *Leonora* (Alfonso XI: herr Lejdström) — 22 THOMAS: *Mignon* (Mignon, Philine: fru Hellström, frk Fernqvist; Meister, Lothario: hrr Malm, Wallgren) — 23 LEONCAVALLO: *Pajazzo* (Nedda: fru Hellström, Canio: hr Bratbost); MASCAGNI: *På Sicilien* (Santuzza: fru Lindberg; Toriddo: hr Ödmann) — 26, Sept. 1 MEYERBEER: *Hugenotterna* (Valentine: fru Lindberg; Nevers: hr Lejdström) — 28 MOZART: *Trollflöjten* — 29 GLUCK: *Orfeus*; MASCAGNI: *På Sicilien* — Sept. 2 HALLÉN: *Valdemarsskatten* (Ava: fru Jungstedt).

Djurgårds-teatern. Juni 4—30 HERVÉ: *Lilla helgonet*, komedi-operett i 3 akter af H. Meilhac o. Alb. Millaud (Denise: fru Oda Nielsen från k. teatern i Köpenhamn, gäst) — Juli 16—Aug. 13 HERVÉ: *Lili*, kom. operett i 3 akt. af Hennequin o. Millaud (Amelie-Antoine: fru Meissner) — Aug. 14—Sept. 1 VICTOR ROGER: *Glada äkta män*, fars-operett i tre akt. af A. Mars o. M. Hennequin, bearb. fr. franskan (Furst Niki, baron de Beaugency, markis de Chatellerault: hrr Nyblom, Hagman, Barklind; markisinnan de Chatellerault, Kitty, Thea, fru Marechal: fruar Meissner, Barklind, frk. Grünberg, fru Hagman).

Vasa-teatern. Aug. 22—Sept. 1. HERVÉ: *Lilla helgonet* (Denise: frk. Berentz).

Östermalms kyrka. Sept. 2. *Finska akademiska sångföreningen.* Dirigent: Byråchefen: Karl von Knorring.

Operan har naturligtvis under höstterminens början endast lefvat på sin gamla repertoar.

Det enda nya som förekommit är hr Lejdströms öfvertagande af partier, som senast innehafts af hr Forsell, Fröken Carlström är fortfarande debutant i »Romeo och Julia».

Djurgårdsteatern — hufvudstadens enda sommar-teater af någon betydelse — har emellan ofvannämnda, gamla bekanta operetter bjudit på dramatiskt spektakel. I »Lilla Helgonet» gästade såsom Denise, hjeltinnan i pjesen, fru Oda Nielsen, som genom sitt behagliga spel och täck sång vann publikens stora sympatier. Hufvudpersonerna i dessa af Ranft'ska sällskapet gifna operetter äro oss för öfrigt bekanta från Vasateatern. Till sist bjöd teatern en nyhet med Rogers »Glada äkta män», en lustig fars med ej synnerligt originell men delvis anslående och rätt väl instrumenterad musik. Lejonparten af bifallet tillföll fru Emma Meissner, men äfven frök. Grünberg, som dansösen Thea och fru Hagman i en komisk rol skördade bifall på fruntimmerssidan och likaledes de manliga innehafvarne af hufvudrollerna. Med frk Berentz såsom Denise på Vasateatern ha vi ännu ej hunnit göra bekantskap.

De finska sångarnes konsert i den till trängsel fyllda Östermalmskyrkan blef för dem en stor triumf. Programmet upptog sånger af Kajanus, Flodin, Sibelius, Pacius, Moring, Palmgren, Merikanto och Hermes jämte extranummer, däribland »Vårt Land». Då denna sång äfvensom då Björneborgarnes marsch och Suomis sång uppständes, reste sig prins Carl, som bevistade konserten, samt alla öfriga åhörare från sina platser. Kören utmärkte sig med vackra röster, fin nyantering och särskildt utmärkt pianissimo. En ytterst sympatisk tenor fick man höra som solist i en finsk folkvisa och Kjerulfs »Necken»; äfven en vacker baryton framträdde som solist. Många bisseringar framkallades af publikens entusiastiska bifall.

Musiknotiser

från hufvudstaden och landsorten.

Kgl. Teatern. Operans personal samlades till nya spelårets verksamhet d. 8 aug. och första föreställningen egde rum d. 15-de. Artistpersonalen är i det närmaste den samma som förut, men har genom hr Forsells afgang minskats med en betydande kraft. Hr Wilh. Stenhammar har äfven afgått såsom kapellmästare. I stället för hr Max Glasemann har engagerats såsom balettmästare och solodansör hr Otto Zobisch, f. d. premiärdansör vid Dresden-operan och balettmästare vid flere tyska teatrar.

Styrelsen för k. teaterns aktiebolag skall t. o. m. den 30 juni 1904 utgöras af förste hofmarskalken O. H. R. Printzsköld, öfverintendenten A. O. G. Burén och direktören för Musikaliska akademins konservatorium V. Svedbom, af hvilka förste hofmarskalken Printzsköld skall vara ordförande samt öfverintendenten Burén

verkställande direktör och chef för operan.

Maskindirektör Kranich och operasångaren, dr O. Briesemeister, hvilka engagerats att biträda vid iscensättning och uppförandet af »Rhenguldet» ha anländt. Den senare kommer dessförinnan att gästa i andra operor.

Operans verksamhet under senaste spelår. Operan har under detsamma gifvit 230 ordinarie föreställningar, däraf 6 symfonikonsert — af hvilka förste hofkapellmästaren Conrad Nordqvist dirigerat 2, hofkapellmästare Richard Henneberg 2, och kapellmästaren Wilhelm Stenhammar 2 —, en extra symfonikonsert efter i det närmaste samma program som den tredje ordinarie symfonikonserten, då Beethovens nionde symfoni utfördes under hr Nordqvist anförande, samt i förening med Dramatiska teaterns sällskap tre dramatiska föreställningar, hvarvid Shaksperes »En midsommarnattsdröm» uppförts. Dessutom har m:me Adelina Patti gifvit en konsert till förmån för Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn, k. teaternes pensionsinrättning samt k. hofkapellet pensionsinrättning, hvarjämte Filharmoniska sällskapet gifvit en konsert, under anförande af direktör Erik Åkerberg, samt artister från operan, Dramatiska teatern, Svenska teatern och Vasateatern en matiné till förmån för Harald Molanders efterlämnade familj. Bland teaterns ordinarie föreställningar ingå 27 billighetsföreställningar, 1 barnföreställning samt 3 matinéer till nedsatt pris. Abonnemang har äfven under den gångna säsongen varit anordnad en gång i veckan, tillsammans 30 föreställningar, hvarförutom åtskilliga platser abonnerats för samtliga föreställningar.

Under den tilländalupna spelterminen ha gifvits 37 operor, 2 talpjeser samt 2 baletter. Recettföreställningar ha gifvits till förmån för k. teaternes och k. hofkapellet pensionsinrättningar.

Antalet repetitioner under det gångna spelåret har varit 468: 154 sångrupsrepetitioner, 175 repetitioner å scenen med piano, 102 repetitioner å cenen med orkester samt 37 orkesterrepetitioner (d. v. s. då orkestern ensam repeterat). Häri äro ej medtagna dansöfningarna och ej heller de s. k. »dekorationssuppställningarna» (repetitioner som endast afse de sceniska anordningarna).

Utländska orkestrar ha äfven under senare delen af sommaren spelat å de stora kaféerna. Så i Berns' salonger, utom förut nämnda Ungerska gossorkestern, italienska militärork. »Banda municipale di citta San Angelo», (42 man, dirig. maestro Carlo Cavina); i Blanchs kafé, efter ungerska kapellet

Farkàs Bela, »Vismarer Hansa-Orchester».

Våra större musikskolor börja åter sin verksamhet vid midten af denna månad; hr *Rich. Anderssons* »Musikskola» d. 20:de, frök. *S. Carlheim-Gyllenskölds* »Musikinstitut» d. 16:de och frök. *Hedv. Svensons* »Musikskola» d. 18 sept. Närmare upplysa annonserna å sista sidan.

För kvartettkompositörer. »Sällskapet för svenska kvartettsångens befrämjande» inbjuder till ny täflan, hvarom annons i dagens nummer närmare meddelas. Sällskapet utfäster detta år icke mindre än *nio* täflingspris å resp. 150, 100 och 50 kronor hvardera.

Sommarkonsakterna af resande konsertgiffvare samt å bad- och sommarorter i hufvudstadens närhet ha i år varit fåtaliga, måhända beroende af den ihållande intensiva värmen denna sommar. *Lundastudenternas sångkör* under dir. *Bergs* ledning hade god framgång på sin turné i mellersta, östra och södra Sverige, och lär den ha inbringat ej mindre än 10,000 kr. *Smålands nations sångkör* i Upsala hade äfven rönt god ekonomisk vinst för nationskassan, då i slutet af juni turnén afslöts efter 26 gifna konserter.

På Dalarö konserterade i sommar hr *Carl Axel Holmquist*, elev vid konservatoriet, f. d. farm. kandidat. Den unge sångaren har en baryton med behaglig timbre, och tänker innan kort få göra sin debut å operan. På sin konsert i Bellevue-salongen sjöng han »Der Wanderer» af Schubert, »Bacchanal» af Myrberg, »Svarta svanor» af Hallström, »Lehn'deine Wang» af Sjögren och Ballad ur Gustaf Wasa af Hallén. Han biträdades af en ung violinist, hr *G. Ruckman*, elev vid konservatoriet, och ett par af damerna i societén. Doktorinnan *Gurli Rudberg*, f. *Gelhaar*, som förr varit vid vår musikakademi och gjort sig känd för sin behagliga, äfven koloraturen behärskande sång, sjöng bl. a. talangfullt en polska af *Dannström*, som väckte stormande bifall. Med konsertgiffvaren sjöng fru *Rudberg* ett par duetter, *Myrbergs* vackra »Aftonstämning» och »Vårjubilé» af *Bengzon*. Med pianosolo och utmärkt ackompanjement lemnade en fröken *Skogman* sitt biträde. Den fulltaliga publikens upprepade bifallsyttringar vittnade om belåtenhet med prestationerna i sin helhet.

Divor på sommarbesök. *Kristina Nilsson*, grefvinna *Casa Miranda*, har i sommar någon tid vistats i hembygden å sin brorsons egendom *Gårdsby*. På *Saltsjöbaden* har frih. *Adelina Patti-Cederström* jämte sin man uppehållit sig under en månad. I dessa

dagar har det friherreliga paret återvänt till England.

Den finska sångerskan fru *Aino Achté-Renwall* vid Stora operan i Paris ankom hit jämte sin man, prof. *R.*, d. 13 aug. från Finland. Efter ett kort besök hos sin här varande släkting, frök. *Aug. Lundin*, fortsattes resan till Paris.

Fru Anna Norrie kommer i slutet af denna månad att börja en turné med visaftnar i Sverige.

† **Hjalmar Em. Håkansson**, konservatorielärare, kantor och f. d. operasångare afled härst. d. 3 juli efter långvarig sjukdom. Nekrolog med porträtt skall i nästa nummer intagas.

Malmö. Till musiklehrare vid högre allmänna läroverket härstädes har domkapitlet utnämmt fil. lic. *Preben Nodermann*, bekant såsom komponist.

Visby. Kulturhistoriska spel i Visby kyrkoruiner ha i sommar givits på föranstaltande af sällskapet *U. D. därstädes*. Därvid har uppförts ett hitills okänt och outgifvet arbete af *Z. Topelius*, kalladt »Sankta Maria», behandlande de första svenska korstågen till Finland. Manuskriptet har erhållits af regissören vid Svenska teatern i Helsingfors *Jalmari Finne*. Hr *Osv. Hamrin* har instuderat och ledt spelen, till hvilka musik lär ha komponerats af hr *A. Hallén*. Kostymer ha tagits från Berlin. Spelen ha upprepats flera gånger och besökts af stor publik, däribland flera tyskar; de ha ock med beröm omnämnts i tyska tidningar.

Från andra land.

Festspelen i Bayreuth. Bayreuth har i år firat sitt 25-års-jubileum som Wagnerkultens heliga stad. Det var den 13 augusti 1876, som den efter Wagners principer konstruerade teatern för första gången öppnade sina portar; »Nibelungenringen» uppfördes då för första gången och bland åhörarne befunno sig bl. a. konung *Ludvig* af Bayern och gamle kejsar *Wilhelm*.

Festspelen i år hafva räckt från den 22 juli till den 20 augusti. Början gjordes med »Den flygande holländaren», därefter »Parsifal» och så tetralogien »Ring des Nibelungen». Sedan gäfvos åtta representationer omväxlande »Holländarn» och »Parsifal», därpå »Ring» på nytt och slutligen de två förutnämnda hvardera en gång. *Felix Mottl*, *Karl Muck*, *Hans Richter* och *Siegfried Wagner* hafva dirigerat.

Af nordiska artister ha medverkat fru *Gulbranson* som *Kundry* i »Parsifal» och som *Brünnhilde* i »Ring» samt hr *Elmblad* som *Fafner* i »Siegfried».

Med anledning af detta jubileum har å första sidan intagits en vy af *Wagner-teatern* — »Festspielhaus».

Paris. På Stora operan har inrättats en hiss, som upp till andra våningen får begagnas af abonnenter.

Obs. Öfriga notiser, däribland från grannlanden, samt »Musikpress och litteratur» m. m. måste sparas till ett följande nummer, emedan *Wennerberg-nekrologen* kräft så stort utrymme i detta, hvilket af samma orsak försenats. *Red.*

Dödsfall

1901.

Benoit, Léonard Peter, ansedd belgisk komponist, f. 17 aug. 1834 i *Harlebeke* (Westflandern), son af en fattig handverkare; † d. 8 mars i Antwerpen, där han var direktör för konservatoriet. Han studerade musik vid konservatoriet i Brüssel och blef sedan kapellmästare vid Parkteatern därstädes, 1857 erhöi statens stora pris för en kantat »Abels död» och uppehöi sig sedan en längre tid i Rom. 1861 antog han i Paris kapellmästaretjänsten vid den af *Offenbach* ledda teatern *Bouffes-Parisiens*, återkom till Belgien 1863 och arbetade ifrigt för den nationella tonkonstens höjande. År 1867 flyttade han till Antwerpen. Bland hans kompositioner äro mest framstående »Missa solemnis», oratorierna »Lucifer» och »De Rhijn», dramat »Christi» och en körsymfoni »Die Schnitter» samt ett »Te deum» och »Requiem»; vidare må nämnas dramat »Charlotte Corday» och »Rubens-kantat».

Carmanne (*Carman*) *Sébastien*, fordom renommerad baryton samt sångprofessor, afled i Liège i mars, f. därst. 1824. *Carman* var professor i lyrisk deklamation vid konservatoriet i denna stad 1874—1900.

Gille, Philippe, bekant fransk journalist, † i Paris d. 19 mars, 70 år. Han var gift med en dotter till kompositören *Victor Massé*. Han skref under många år i *le Figaro*, *Echo de Paris*, under signaturen *Le masque de fer*. Som dramaturg har han företrädesvis gjort sig ett namn som operalibrettist: »Jean de Nivelles» och »Lakmé» (*Léo Delibes*), »Manon» (*Massenet*) »Kolhandlarne» (*Costé*, o. s. v.) Han var medlem af *Académie des beaux arts*, och var en i Paris' litterära och konstnärliga kretsar högt uppburen personlighet.

(Forts.)

Kungliga Musikkonservatoriet i Leipzig.

Antagningspröfningen eger rum *Tisdag, Onsdag och Torsdag den 24, 25 och 26 September 1901* kl. 9 till 12 f. m.
De som söka intagning skola personligen anmäla sig å vår byrå den *23 Sept. 1901*.

Prospekt på tyska, engelska och franska utlemnas gratis.

Leipzig i Juni 1901.

Direktionen för Kungl. Musikkonservatoriet

D:r PAUL RÖNTSCH.

J. G. MALMSJÖ

Pianofabrik.

Kongl. Hofleverantör.

GÖTEBORG,

Etablerad 1843.

21 första pris bland hvilka **Guldmedalj**

Malmö 1896 och Stockholm 1897

"för utmärkta flyglar och pianinos"

ensam bland svenska pianofabriker.

Begagnade instrument tagas i utbyte.

Bekväma afbetalningsvilkor.

Talrika intyg från framstående musici och konstnärer.

Richard Anderssons Musikskola

Höstterminen börjar den 20 Sept. Anmälningssdag Tisdagen den 17 och Onsd. d. 18 Sept. kl. 12—2 och 5—6 e. m. Ordinarie mottagningsdag från och med den 21 Sept. Onsdagar och Lördagar $\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Brunnsgatan 28, 2 tr., Stockholm.

Filialer finnas å Söder, Östermalm och öfre Norrmalm.
(G. 109919.)

Hedvig Svensons Musikskola.

Höstterminen börjar Onsdagen den 18 September.
Anmälningar mottagas **Måndagen den 16 och Tisdagen den 17 September kl. 1—3 och 5—6 e. m. i min bostad Storgatan 46, 2 tr.** Efter den 17 September ordinarie mottagningsdag Tisdagar och Fredagar kl. 1—2 e. m.
Prospekt tillhandahållas.

Hedvig Svenson,

Storgatan 46, 2 tr. Tel. Östermalm 34 28.

Stockholms Musikinstitut,

Brahegatan 7 B, öfver gården 1 tr. upp.

Höstterminen börjar den 16 September.

Anmälningstid från och med tisdagen d. 10 Sept. kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 3. Efter terminens början anmälningss- och mottagningsdag Måndagar och Torsdagar kl. $\frac{1}{2}$ 1— $\frac{1}{2}$ 2. För närmare upplysningar tillhandahållas prospekt.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

PIANOLEKTIONER

efter bästa metod, ledande till god teknisk och verkligt musikalisk utbildning, meddelas af undertecknad till moderat pris. Anmälan kan äfven ske skriftligen.

Mottagning kl. 9—10 f. m. och 4—5 e. m.

Kungstensgatan 56, 3 tr.

Tel. Vasa 6 19. Frans J. Huss.

Sånglektioner,

afseende god röstbildning, naturligt och smakfullt föredrag, meddelas till moderat pris af undertecknad.

Kungstensgatan 56, 3 tr.

Tel. Vasa 6 19. Frans J. Huss.

J. LUDV. OHLSON

STOCKHOLM

Hamngatan 18 B.

Flyglar, Pianinos och Orgelharmonier af de bästa svenska och utländska fabriker i största lager till billigaste priser under fullkomligt ansvar för instrumentens bestånd.

Obs.! Hufvuddepôt för Blüthners och Rönischs verldsberömda Flyglar och Pianinos.

Pristäflan.

Sällskapet för Svenska kvartettsångens befrämjande inbjuder härmed svenska tonsättare till täflan om pris för flerstämmiga kompositioner för mansröster.

Kompositionerna skola vara skrifna till svensk text efter fritt val och utan ackompanjemang, förbehållande sig sällskapet ägande och förlagsrätt till de arbeten, som blifva prisbelönade. Vid bedömandet af de insända kompositionerna tages hänsyn till sängbar melodi och lättflytande stämföring samt kompositionernas lämplighet för vanligt röstomfång.

Täflingsprisen äro nio:

2 1:sta pris å 150 kronor.

3 2:dra pris å 100 kronor samt

4 3:je pris å 50 kronor.

Icke prisbelönad men lämplig komposition kan efter öfverenskommelse inköpas till kvar-tettsamlingen.

Såsom prisdomare fungera, enligt benäget åtagande, Hrr Professorn C. R. Nyblom, Med. Doktor A. Kull och Förste hofkapellmästaren C. Nordqvist med hrr Fil. Doktor V. Svedbom och Direktör Erik Åkerberg såsom suppleanter.

Kompositionerna skola före den 1 Decem-ber innevarande år insändas till Abr. Lund-quists Hofmusikhandel, 8 Malmstorgsgatan, Stockholm, och skola kompositionerna vara försedda med tydligt skrifvet motto, där af af-skrift skall finnas å ett medföljande, försegladt kuvert, innehållande kompositörens namn och fullständiga adress. Rätt förbehålles att vid tillämnadt inköp bryta den till kompositionen hörande namnsedeln.

Stockholm i Juni 1900.

D. N. STYRELSEN.

Innehåll: † Gunnar Wennerberg (med porträtt). — Wagner-teatern i Bayreuth (illustration). — Källorna till svenska musikens historia. I. af Tobias Norlind. — Musikkfesten i Salzburg 5—9 aug. 1901. Till erinran om det 1891 föranstaltade 100-årsfirandet af Mozarts födelse, af G. W. — Från scenen och konsertsalen. — Musiknotiser från hufvud-staden och landsorten, från andra land. — Dödsfall. — Annonser.